

τὸν ἀγαπᾶσκ πολύ, νὰ βασανίζῃ τὴν γυναικα, ἢν ἀγαπᾶσκ, εἰς τρόπον ὥστε, τούλαχιστον, νὰ μὴ εἶναι μόνος ὁ ὑποφέρων. Ἡ Κλάρα ἡτένισεν αὐτῷ μετ' ἔκτάκτου ἀπελπισίας, διαζωγραφουμένης ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς καὶ εἶπεν ὥσει ὄμιλούσα πρὸς ἑαυτήν: «Ἐπρεπε καὶ αὐτὴ ἡ στιγμὴ νὰ ἔλθῃ..»

— Θέλετε τώρα νὰ λάθητε θέσιν θύματος; ἡκαλούθησεν ὁ Ἡλίας ἐκτὸς ἑαυτοῦ.. Ἀλλ' ἀπαντήσκατε μοι λοιπόν.. Διαπράττετε δικαιοσύνην ἐπιβάλλουσά μοι τὴν βέσσαν ταύτην; Καὶ ὅμως ἡξεύρετε καλῶς ὅτι σᾶς ἀγαπῶ, μὴ ἀρνήσθε, τὸ ἡξεύρετε.. Λοιπόν! ἐὰν σεῖς δὲν μὲ ἀγαπᾶτε, τούλαχιστον εἴπατέ μοι το, διὰ νὰ ἔχω τὸ θέρρος νὰ φύγω μακράν ὑπῶν.. Μὴ μ' ἀφίνετε εἰς τὴν βέσσαν αὐτὴν τῆς ἀγωνίας, τῆς ἀβεβαιότητος.. Διατί μ' ἐκρατήσατε πλησίον ὑπῶν, διατί μοι παρέσχετε τοσαῦτα δείγματα συμπαθείας, ἐὰν πράγματι δὲν ἤμην δι' ὑμᾶς τηποτε.. ἐπὶ τέλους τί θέλετε ἔξι ἐμοῦ;

— Μοὶ ὑποσχέθητε νὰ εἰσθε φίλος μου, εἶπεν ἀπλῶς καὶ ἀπὸ δευτερολέπτου εἰς δευτερόλεπτον ωχρία, ἡ ἀναπνοή αὐτῆς καθίστατο ταχυτέρα, τὰ δὲ βλέφαρα ἐκινοῦντο ταχέως ἐνῷ ἡ ἵρις τοῦ ὄφθαλμοῦ ἡνοιγετο ὑπερμέτρως. Ἡτο λίαν τεταργμένη.. καὶ ὠραιοτάτη! Ο δὲ Λαυρέντιος ἐξηκολούθει: «Ναί, υπεσχέθην, ἀλλὰ δὲν ἔγνωριζα τὴν καρδίαν μου..» Α! ἐὰν ἔχετε περὶ ἐμοῦ καλήν τινα ἰδέαν εἴπατε αὐτό.. Ὁχι! μὴ φοβήσθε, ὄμιλήσατε ἐλευθέρως, ώς πράττω τοῦτο ἔγω. Παρατηρήσατέ με, βλέπετε ὅτι σᾶς ὄμιλος μεθ' ὅλης τῆς ἐμοὶ εἰλικρινείας.. πράξατε καὶ ὑμεῖς τὸ αὐτό..» Καὶ ἔσυρεν αὐτὴν πρὸς ἑαυτὸν διὰ χειρονομίας πάθος δηλούστη, ἐκείνης μὴ ὀμονούμενης, μόνον δὲ ἡ κεφαλὴ αὐτῆς, ὧσει βεβαρυμένη ὑπὸ ἴσχυρᾶς συγκινήσεως ἔκυπτε μικρόν. Ἡτο τόσον πλησίον αὐτοῦ, ώστε ἀνέπνεε τὸ λεπτόν ἄρωμα, διπερ ἀπεπνέετο ἐκ τῆς κόμης αὐτῆς. Ἐλαθεν ἐκείνος διὰ τῶν δύο χειρῶν αὐτοῦ τὴν τρέμουσαν ἐκείνην κεφαλὴν καὶ ἐπὶ τῆς ἄκρας αὐτῆς, παρὰ τὸ ἡδυπαθής μέρος τῶν μηνίγγων ἐναπέθεσεν ἀσπασμόν. Ἡτο ὡσεὶ ἰδινικὸς ἀσπασμός, μόλις τὰ χεῖλη ἥγγισαν καὶ ὅμως ἔξεβαλε μικράν κραυγὴν ἐκείνη καὶ διέφυγεν ὧσει ἐπληγώθη, ἀπωθοῦσα δ' αὐτὸν διὰ τῶν προτεταμένων βραχιόνων αὐτῆς ἐν χειρονομίᾳ φρίκην ἐκφράζουσῃ ἔλεγεν: «Ἀλλὰ δὲν αἰσθάνεσθε λοιπόν τίποτε, δὲν ἔννοετε τίποτε καὶ συμπεριφέρεσθε πρὸς ἐμὲ τοιουτοτρόπως;;» Καὶ αἱ λέξεις ἔκσπησαν ἐν τοῖς χειλεοῖς αὐτῆς, ἐκείνος δὲ ἡδυνθήν ν' ἀναγνώσῃ, ὧσει ἐπὶ ἀγοικοῦ βιθλίου, τὴν ἀγανάκτησιν τῆς ὑπερηφάνου γυναικός δι' ἣν πᾶσα ἐκφρασις ἐπιθυμίας ἀπρεποῦς ἐκ τρίτου εἶναι προσβολὴ ἀνυπόφορος, δι' αἰφνιδίας δὲ μετατροπῆς τῶν αἰσθημάτων τῆς καρδίας του, ἥρξατο δοκιμάζων τὴν μεγίστην θλίψιν τοῦ πασιφανοῦς πόνου, διὸ προύξενησεν αὐτῇ, ἐνῷ ταύτοχρόνως ἐνόμισεν ὅτι θὰ τὴν ἔχανε διὰ παντός.. «Συγχωρήσατε μοι, συγχωρήσατε μοι..» ἀνέκριξεν ώς παῖς, καὶ κατέπεσεν ἐπὶ ἔδρας ὅπου ἥρξατο κλαίων καὶ καταλαμβανόμενος ὑπὸ λυγμῶν, οὓς γνωρίζουσι

μόνον οἱ ἀνθρώποι, οὓς ὁ νευρικὸς διοργανισμὸς καθιστᾶ σχεδὸν ὄμοιους ταῖς γυναικὶν ώς ἐκ τοῦ αἰφνιδίου τῶν ἐντυπώσεων. Ἐκείνη ὅμως, τῇ φορᾷ ταύτη τη θαπευτικῶς καὶ πλησιάσασα πρὸς αὐτόν: «Δέν πταίετε σεῖς, Ἡλία, εἶπεν, εἶχον σχηματίσει σχέδιον ἀπραγματοποίητον..» Καὶ ἵστατο ἐκεῖ, ὅρθη πρὸ αὐτοῦ λευκοτέρα τῶν τριχόπτων τῆς ἐσπερινῆς αὐτῆς ἐσθῆτος, ἦν τόσον ἡγάπης καὶ διὰ τῶν σοθερῶν αὐτῆς ὄφθαλμῶν, οἵτινες ἤσαν τόσον μέλανες, ώστε σχέδιον ἀπέβαινον τρομακτικοὶ ἐν τῷ ὡχροτάτῳ ἐκείνῳ προσώπῳ παρετήρει αὐτόν. Ἐφαίνετο ἡσυχος, διὰ τῶν δύο αὐτῆς χειρῶν ἐκράτει τὰς δύο χειρας τοῦ νεκροῦ ἀνδρός, μαγνητισμὸς δὲ ἀνεξήγητος τριφερότητος καὶ ἀγάπης ἀταράχως κατεκυρίευσεν αὐτόν. Ἐσχε τὴν δύναμιν νὰ προσμειδίξῃ αὐτῇ.. Ἐπὶ πόσον ἔμειναν οὕτως ἀμφότεροι ἐν τῇ στάσει ἐκείνη, ἡ ὄποις καθίστα αὐτοὺς ὄμοιους πρὸς σύνπλεγμα ἀδελφῆς μεγαλειτέρους παρηγορούστης ἀδελφὸν νεώτερον; — Καὶ ἐκείνοις ἡγνόουν.. Πρώτη ἐκείνη διέκοψε τὴν ἔκστασιν ἐκείνην λέγουσα αὐτῷ διὰ φωνῆς ἡλιοιωμένης: «Δέν εἰμι καλά.. αἰσθάνομαι ἐμαυτὴν καταθεβλημένην εἰς ἄκρον, πρέπει νὰ μ' ἀφίσετε μόνην, Ἡλία.. Τπακούσατέ με ἐὰν ἐπιθυμήτε νὰ μοὶ φανήτε ἀρεστός..» Καὶ ἐκείνος ὑπήκουσεν. Ἡγέρθη, ἀπεχαιρέτησεν αὐτὴν ώς κατὰ τὰς λοιπὰς ἐσπέρας. «Ἐς αὔριον,» εἶπεν ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας εύρισκομενος. Ἐκείνη ἐταπείνωσε τὴν κεφαλὴν καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἔκαμε χειρονομίαν.—Πόσον συγγάδει τὴν εἰκόνα ἐκείνην καθ' ὑπνους.

(Ἄκολουθεῖ).

Α. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΤΑΙΡΕΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Ἐταιρεία τῶν Μεθαιωνικῶν ἔρευνῶν.

Τὴν κυριακήν, 29 νοεμβρίου, ἐγένετο ἡ τακτικὴ συνεδρία τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Τμήματος, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ προεδροῦ αὐτοῦ κ. Γ. Π. Βεγλερῆ, μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ ἀντιπροεδροῦ τῆς ἐταιρείας κ. Α. Τουργούντη, ιατροῦ.

Τὸ πρῶτον ἀνάγνωσμα ἦν εἰδός τι διαθήκης ἡ Ὑποτῶπωσεως, ἀποσταλείσης ἐξ Ἄγιου Ορούς τοῦ ἐκεῖσε τακτικοῦ μέλους διοικού, μοναχοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου. Τὴν Ὑποτῶπωσιν ἔγραψε τῷ 1240 Ματθαῖος μοναχὸς δι Περιδικάρης, ἡγούμενος τῆς ἴδιας (οἰκογενειακῆς) αὐτοῦ μονῆς τῆς Ἅγιας Τριάδος, κειμένης «ἀνατολικῶς τῆς ἐνταῦθα Ἐδραίδος». Μετά τινας παρατηρήσεις πεφασίσθη νὰ ζητηθῶσι πλείστους πληροφορίας περὶ τε τοῦ χειρογράφου, εἰς οὓς ἀντεγράφη ἡ Ὑποτῶπωσις καὶ τινῶν ὄμοίς τοις φύσεως ἐγγράφων, ὅπως ἡ συζήτησις ἔχει ὑπὸ ὄψιν αὐτῆς οὐχὶ τικτεινά σημεῖα.

Ἄκολουθως ἀνεκοινώθησαν πέντε γνωμοδοτήσεις ἐγγραφοὶ περὶ τῶν ἀγιασμάτων ώς διδηγῶν εἰς ἀνεύρεσιν ἀρχαίων ναῶν, αἱ τῶν κκ. Ι. Μηλιοπούλου, Η. Ἀλεξανδρίδου, Ε.

Σαραφοπούλου, Ἐλ. Ταπεινοῦ, καὶ Μ. Γεδεών, ὃν τὰς δύο τελευταίας θέλομεν δημοσιεύσει προτεγῶς, καθὸ διποτελούσας ἐκτενεῖς καὶ ἀξίας ἀναγνώσεως πραγματείας.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Γ. Π. Βεγλερῆς ἀνέγνω, περὶ τὴν μίαν ὅραν διαρκέσαν, ἀνάγνωσμα «περὶ τοῦ τοπογραφικοῦ καθορισμοῦ τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου τῶν Χαλκοπρατείων».

“Ο κ. Γ. Βεγλερῆς λόγον ἐποιήσατο περὶ τοῦ πεφημισμένου ναοῦ τῶν Χαλκοπρατείων, περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀνεγέρσεως καὶ τῶν διαφόρων περιπετειῶν αὐτοῦ, περὶ τῶν προσθέτων τῷ ναῷ δύο εὐκτηρίων, ἡτοι τοῦ τῆς Ἀγίας Σοροῦ (τῆς Ἀγιοπορήτισσας) καὶ τοῦ Ἀγίου Ιακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου «ἔνδον τοῦ ναοῦ τῶν Χαλκοπρατείων κειμένων» ὡς εἶπεν, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐναποτεθησαυρισμένων ἵερῶν κειμήλων: τῆς Ἐσθῆτος καὶ τῆς Τιμίας Ζώνης τῆς Θεομήτορος.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ μέχρι τοῦδε γνωσταὶ αὐτῷ πληροφορίαι περὶ τοῦ ναοῦ τούτου, εἰσὶ λίαν ἐσφαλμέναι καὶ ἀδόριστοι, ἐκτίθησι γωρία, ἔμεσον σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὸ θέμα αὐτοῦ ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Δουκαγγίου, τοῦ Λαζάρου καὶ τοῦ Πασπάτη, καὶ ποιήσας σύγκρισιν καὶ ἀντιπαραβολὴν τῶν ἐν λόγῳ γωρίων πρὸς τὰ γωρία τῶν περὶ τοῦ ναοῦ τῶν Χαλκοπρατείων διαπραγματευομένων Βυζαντινῶν συγγραφέων, συνεπέρανεν δὲ τὸ Δουκαγγίος, ὅρίζων τὴν τοποθεσίαν τοῦ ναοῦ τῶν Χαλκοπρατείων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Θεοφάνους καὶ τοῦ Κωδινοῦ, συγχέει πολλὰ τοπογραφικὰ σημεῖα ἀναφερόμενα ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων καὶ θεωρεῖ ἀλλαχοῦ μὲν αὐτὰ ταῦτοσημα, ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν δὲ οὗτος ἐσφαλμένα ποιεῖται συμπεράσματα καὶ ἰδίως περὶ Σενάτου καὶ τῆς Βασιλικῆς, ἔνθα καὶ ἡ Βιβλιοθήκη. Ὁ δὲ Λαζάρος καὶ δῆ Πασπάτης διαπραγματεύεντες περὶ τοῦ καθορισμοῦ τῆς τοπογραφίας τοῦ ναοῦ τῶν Χαλκοπρατείων περιέπλεξαν τὸ ζήτημα ἐπὶ περιστότερον, καὶ ὑποέποντες δὲ τὸ πῆρον ἐν καὶ μόνον Σενάτον ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Αβγούσταίου, πρὸς νότον τῆς Ἀγίας Σοφίας, παρέλιπον τὸ ἐπὶ τοῦ Φόρου τοῦ Κωνσταντίνου Σενάτον, ἡ δὲ συνταύτισις τοῦ πρὸς Νότον τῆς Ἀγίας Σοφίας Σενάτον μετὰ τῆς Βασιλικῆς, τῆς πράγματι κειμένης πλησίον τοῦ ναοῦ τῶν Χαλκοπρατείων, ὥθησε τοὺς τελευταίους ἴνα τοποθετήσωσι τὸν ναὸν τῶν Χαλκοπρατείων μεταξὺ τῆς νοτιοανατολικῆς γωνίας τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ τοῦ Σενάτου, ἐν ᾧ πράγματι, ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ προύκειτο περὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν τοῦ Φόρου τοῦ Κωνσταντίνου Σενάτον καὶ οὐχὶ ἐτέρου.

Καὶ τὸ σαθρὸν τοῦ καθορισμοῦ τῆς τοποθεσίας τοῦ ναοῦ τῶν Χαλκηπρατείων ὑπὸ τοῦ κ. Λαζάρου καταπολεμεῖται πρῶτον μὲν ἐκ παρτυρίας ἕκανῶν γωρίων τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, οἷον τοῦ Πορφυρογεννήτου, τοῦ Κωδινοῦ, τοῦ Θεοφάνους, τοῦ Ζωναρχῆ, τοῦ Κεδρηνοῦ, τοῦ Βανδουρίου τοῦ Γιλλίου, τοῦ νέου Τυπικοῦ, τὸ πρῶτον καταστάτον γνωστόν, τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν. Πρὸς δὲ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς συστηματικῶς τῶν ἐκκλησιαστικῶν εὑφήμων καὶ περιφανῶν ἔκεινων τῶν Βυζαντινῶν «προσελύσεων» καὶ «προόδων» ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ ἰδίου Λαζάρου ἐξ οὐ φανεροῦται δὲ τὴν περιστάσει ταύτη θὰ ἔσται ἡναγκασμένον νὰ βαίνωσιν ἀπὸ γωνίας εἰς γωνίαν, ἀνευ ἀνάγκης ἰδιαίτερας, καὶ ὅποτε μάλιστα ἐπεζητεῖτο τὸ πομπῶ-

δες καὶ ἐπιδεικτικὸν τῶν «προσελύσεων». Τρίτον, ὡς μαρτυρίαι αὐθεντικὰ λογιστέαι αἱ ἐπὶ τούτου ἐμβριθεῖς μελέται: τοῦ σοφοῦ βυζαντιολόγου καὶ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Καζάν πανεπιστημείου κυρίου Μπελλιάρεφ, οὗ αἱ μελέται προσιωνίζονται νέαν ὥθησιν εἰς τὸ περὶ τοπογραφίας ζήτημα τῶν παλατίων καὶ τῶν ναῶν τοῦ Βυζαντίου, καὶ μέλλουσιν ἀνατρέψαι: ἄρδην τοὺς τοῦ Γαλάτου Λαζάρου καὶ τοῦ Πασπάτη τοπογραφικοὺς καθορισμούς, καὶ ἐπὶ τέλους, ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιτοπίων τοπογραφικῶν καὶ ἐξ ἴδιας ἀντιλήψεως ἀρχαιολογικῶν ἔρευνῶν, διεισχύρισθη ὁ κ. Βεγλερῆς, δὲ τὸ ναὸς τῶν Χαλκοπρατείων ἔκειτο πράγματι πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς Μέστης λεωφόρου, ἐὰν λάθη τις τὴν διεύθυνσιν ἐκ τῆς Ἀγίας Σοφίας ἢ τοῦ Αβγούσταίου πρὸς τὸν Φόρον τοῦ Κωνσταντίνου (ἐν ᾧ καὶ λείψανα τοῦ κίονος τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι τοῦδε διασώζονται) ἐπὶ τῆς μικρᾶς ἀνωφερείας τῆς ἐκ τῆς μικρᾶς κοιλάδος ἀγούσης δόδοι, δηλ. τῆς κοιλάδος τῆς κειμένης μεταξὺ τῆς ὑπαίθρου σμικρᾶς λοφίδες τοῦ ἀτρίου (προσαυλίου) τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ τοῦ ναοῦ τῆς Τιμίας Τιμίας τοπογραφίας Θεοτόκου τῶν Χαλκοπρατείων, πράγματι κειμένου «οὐ μακρὰν τῆς Ἀγίας Σοφίας» κατὰ τὰς μαρτυρίας Θεοφάνους τε καὶ ἄλλων Βυζαντινῶν συγγραφέων, καὶ κυρίως ἐπὶ τῆς νῦν συνοικίας Διζιλάλ-Ογλοῦ, παρὰ τῷ διμιονύμῳ λουτρῶν, ἐκεὶ ἔνθα ὑπάρχει καὶ σμικρὸν τέμενος ἐπωνυμόμενον «Φατμά-Σουλτάν-Τζαμί», ἔχων, ὡς προσέθηκε, διδόμενα νὰ θεωρῇ τὸ ἐν λόγῳ μικρὸν τέμενος ὡς τὸ πρὸς βορρᾶν τοῦ ναοῦ τῶν Χαλκοπρατώνων κείμενον εὐκτήριον τῆς Ἀγίας Σοφοῦ.

Περαίνων τὸν λόγον αἴτοι ἀναφέρει πρὸς ἐπισφράγισιν τῶν τοπογραφικῶν καθορισμῶν αὐτοῦ, ἀναφορικῶς τῆς τοποθεσίας τοῦ ναοῦ τῶν Χαλκοπρατείων, καὶ σειράν περικοπῶν ἐκ τοῦ νέου Τυπικοῦ τῆς Μεγάλης Εκκλησίας (IX—X αἰῶνος) γνωστοῦ αὐτῷ καταστάτος ὑπὸ βάσου φίλου αὐτοῦ, τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ιστορίας κ. Κρασνοσέλτσερ.

Ἐκ περικοπῆς τινὸς τοῦ ἐν λόγῳ Τυπικοῦ ἐγνώσθη καὶ νία ὅλως προσωνυμία τοῦ «Μολυβουργοῦ» σχέσιν, ὡς εἶπεν, ἔχουσα μᾶλλον πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα, ὡς καὶ ἐτέρᾳ τὸ πρῶτον καὶ μετ' ἀπορίας γνωσθεῖσα δὲ τὸ ναὸς τῶν Χαλκοπρατείων ἐκαλεῖτο καὶ ναὸς τῆς Τιμίας Τιμίας Τιμίας τοῦ Διακονίσης της Καταστάσεως τοῦ Οπερά, κατ' αὐτόν, χρήζει βεβαίως βασάνου παρέχουσα ταυτογρόνως τὸ ἐνδόσιμον δὲ τὸ πολλάκις δὲν πρέπει νὰ προτρέχωμεν, ἔξιγοῦντες κατὰ τὸ δοκοῦν πολλὰ πράγματα ὡς μὴ ἀναφερόμενα δῆθεν ὑπὸ ἐκδεδομένων ἤδη ἔργων τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων.

(1) Τὸ τεῦχος ἐστὶν ἐν σχήματι τετάρτου καὶ φέρει γραφὴν IX—X αἰῶνος δυστυχῶς ἐλλειπεῖς ἐν ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει, σύγκειται δὲ τὸ δόλον ἐκ 241 φύλων εἰς δύο μέρη καὶ τὸ πρῶτον μὲν περιλαυδάνει Διάταξιν τῆς ἀρχαίς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, ἀργομένης ἀπὸ τῆς α' σεπτεμβρίου μέχρι τέλους τῆς ἐνιαυτοῦ περιόδου. Τὸ δὲ δεύτερον, ἐπιγράφεται Κανὼν τῆς Ἀγίας Σοφίας τοῦ Θεοῦ Μεγάλης Εκκλησίας, ἀναγνώσεων, Πράξεων Ἀποστόλων, Εὐαγγελίων, Προφητειῶν καὶ ἐκάστης ἀκολουθίας ἀπὸ τῆς Κυριακῆς πρὸ τῆς Ἀποκρέω μέχρι τῆς Ἀγίας Ν' ἐπιδημίας τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.